

29 Μαΐου 2015

Η λιμνοθάλασσα του Μεσολογγίου, άλλοτε και τώρα

/ [Πεμπουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Φραγμοί διβαρίου και σταφνοκάρι. (Φωτ.: ΥΠΕΧΩΔΕ, Φορές Διαχείρισης Λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου)

Το σύστημα του υγροβιότοπου που σήμερα ονομάζεται Λιμνοθάλασσα Μεσολογγίου Αιτωλικού δέσποζε από την αρχαιότητα στην περιοχή, αποτελώντας πηγή πλούτου και ανθρώπινης δραστηριότητας. Δεν είναι τυχαίο ότι παρά τις αντίξοες συνθήκες που δημιουργούσε ιδιαίτερα η δράση του ποταμού Αχελώου, σημαντικές πόλεις όπως η Πλευρώνα, η Καλυδώνα Αλύκηρνα και οι Οινιάδες, αναπτύχθηκαν στην περιοχή κατά τους αρχαίους χρόνους.

Για το πώς γινόταν αντιληπτή τόσο η σημασία της λιμνοθάλασσας όσο και ο τρόπος της διαμόρφωσής της είναι χαρακτηριστικός ο μύθος του άθλου του Ηρακλή που πάλεψε με το βασιλιά Αχελώο, τον νίκησε και του έκοψε από το κεφάλι του ένα κέρατο ταύρου («Ο κέρας απέκλασεν Ηρακλής Αχελώου και έδωκεν Οινεί, των γάμων ένδον», Στράβων βιβλίο 1 κεφ. Β' παρ. 20, Στασινόπουλος). Για να επαναποκτήσει το κέρατο αυτό ο Αχελώος πρόσφερε στον Ηρακλή το κέρατο της Αμάλθειας που είχε στην κατοχή του. Είναι το γνωστό κέρας της Αμάλθειας, το οποίο ο Οβιδίος στις Μεταμορφώσεις (μεταφ. Αλ. Κασδαγλη) περιγράφει:

«Αι δε Νηίδες το ριφθέν αναλαβούσαι κέρας

ανθών παντοίων ευωδών και οπωρών πληρούσι

και ούτως η πολύπλουτος των δώρων αφθονία

τω κέρατι ου έγκειται τω καθιερωθέντι»

Ρητά ο αρχαίος μύθος ορίζει ότι ο Ηρακλής έσπασε το αριστερό κέρατο (Δ. Μιτάκης 1986). Αυτό παρίσταται όχι τυχαία σε όλες τις σωζόμενες εικόνες που

αφορούν τον μύθο.

Η μετατόπιση της εκβολικής κοίτης του ποταμού αυτού γίνεται προς δεξιά του και με αυτό τον τρόπο παρίστατο το γεγονός ότι ενώ αριστερά του ο ποταμός άφηνε γόνιμα εδάφη και λιμνοθάλασσες, πηγή ψαριών και αλατιού, δεξιά του προκαλούσε πλημμύρες και καταστροφές.

Χαρακτηριστικές αναφορές για την περιοχή από αρχαία κείμενα που βοηθούν στην κατανόησή του πώς γινόταν αντιληπτή η περιοχή τους ιστορικούς και αρχαίους χρόνους, είναι αυτές του Θουκυδίδη και του Πausανία: «Κείνται δε και των νήσων των Εχινάδων, αι πολλάί καταντικρύ Οινιάδων, του Αχελώου των εκβολών ουδέν απέχουσαι ὥστε μέγας ὢν ο ποταμός προοχοί αεί, και εισί των νήσων αι ηπείρωνται ἔλπις δε και πάσας ουκ εν πολλῷ τινι αν χρόνο τούτο πάθειν ἔτο γαρ ρεύμα εστί μέγα και πολύ και θολερόν αι τε νήσοι πυκναί, και αλλήλοις της προσχώσεως, τω μη σκεδαντυσθαι, σύνδεσμοι γίνονται, παραλλάξ και ου κατά στοίχον κείμεναι, ουδ' ἔχουσαι ευθείας διόδους του ὕδατος ες το πέλαγος» (Θουκυδίδης βιβλ. 2, 102).

«Τάς δε Εχινάδας νήσους υπό του Αχελώου μή σφάς ήπειρον άχρι ημών απειργάσθαι γέγονε ταίς Εχινάσιν ούν άτε ασπόρου μενούσης της Αιτωλίας ούχ ομοίως ο Αχελώος επάγει την ιλύν» (Pausanias Arcaδικά VIII, 24,11).

Μια νεότερη μαρτυρία

Τη διαμόρφωση της λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου Αιτωλικού καλύπτει άριστα η περιγραφή του Κ. Στασινόπουλου (1926) στα αποσπάσματα:

«...Επροχωρήσαμεν ολίγον ακόμη μέσα εις τον κόλπον και είδομεν τας εκβολάς άλλου βορβορώδους ποταμού, του Ευήνου, να μαιίνουν την αγνείαν της θαλάσσης... Διέκρινα νέαν εδοκίμασες λύπην, και σε ήκουσα να καταράσαι την ύπαρξην των κακών ποταμών. Πόσον είχες άδικον! Εις αυτούς το Μεσολόγγι οφείλει την ύπαρξήν του. Αυτοί το εγέννησαν και το επροίκησαν με αφθονώτατα και πλουσιότατα δώρα... Θέλεις να μάθεις ποια υπήρξαν τα δώρα των ποταμών. Θα σου περιγράψω σήμερα τον τρόπο κατά τον οποίον εσηματίσθη το μεγαλύτερον μέρος της επαρχίας και εις τον σχηματισμό του θα τα ανεύρεις... Οι ποταμοί εσυμμάχησαν δια να αποδιώξουν από εκεί το πέλαγος. Και του μεν Αχελώου "το ρεύμα το πολύ και θολερόν" τας μεν των Εχινάδων "εξηπείρωκε" και εσημάτισε "την Παραχελωίτιτιν καλουμένην χώραν". Μαζί με το επίσης θολόν ρείθρον του Ευήνου έπλασαν τον κάμπο που απλώνεται κάτω από τας νοτίους κλείτας του Αρακύνθου τας Β.Δ. της Βαράσοβας. Αλλά μεταξύ των πεδιάδων αυτών έμεινεν ένα τμήμα θαλάσσης, το οποίον οι ποταμοί δεν επρόφθασαν να

επιχώσουν, το κατέστησαν αβαθέστερον μόνον. Το τμήμα δηλαδή το οποίον απετέλεσε την λιμνοθάλασσαν. Με την διάπλαση των πεδιάδων οι ποταμοί εκοιτοποιήθησαν εχύνοντο εις την βαθείαν θάλασσαν, και όταν κατέβαζαν την εθόλωναν με την ιλύν των. Αλλά το σφοδρόν κύμα των νοτίων ανέμων ,το οποίον εφέρετο αντιθέτως προς τας εκβολάς των ποταμών, αναχαίτιζε την ιλύν, η οποία συνίστατο από λεπτήν άμμον και εσχημάτισαν ολίγον κατ' ολίγον τας νησίδας, αι οποίαι κατόπιν απετέλεσαν την νότιον πλευράν της λιμνοθαλάσσης και την εχώρισαν από τον Πατραϊκό κόλπο»..

Παρατήρηση: Το παρόν άρθρο δημοσιεύεται με τη συνεργασία της οικονομικής και αγροτικής εφημερίδας “ΠΑΡΑΓΩΓΗ” (κυκλοφορεί στα περίπτερα κάθε Σάββατο), www.paragogi.net